

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Логопедичний практикум

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма навчання: денна

Освітній ступінь: бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітня програма: Освітні, педагогічні науки

Рік навчання: 2-- 4 Семестр: 4-8

Кількість кредитів (годин): 16 л, 18 практ.- денна; 4 л, 4 практ. – заочна форма навчання

Мова викладання: українська

Посилання на курс в онлайн-платформі Google Classroom:

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Талмач Юлія Борисівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: викладач

Кафедра: загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

Робочий e-mail: yuliyaizmail1975@gmail.com

Години консультацій на кафедрі: п'ятниця , 08.30 – 09.50

3. Опис та мета дисципліни

Мета дисципліни: Метою вивчення дисципліни є: професійна підготовка майбутнього фахівця спецосвіти, який отримує високий рівень знань про мовленнєві порушення та методи їх корекції; уточнення, розширення та систематизація професійних компетентностей студентів з проблем диференційної діагностики мовленнєвих порушень дітей з метою правильного відбору дітей при комплектуванні груп спеціальних логопедичних установ; формування особистісних якостей майбутнього фахівця спеціальної освіти, оволодіння сучасними методами навчання та виховання дітей з психофізичними порушеннями розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Логопедичний практикум» є:

1. розширити та поглибити знання з основ дефектології на основі вивчення теоретико-методологічних першоджерел;
2. здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклузивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційній навчально-виховній, навчально-реабілітаційній);
3. здатність створювати команду в корекційно-педагогічному середовищі, мотивувати її членів та досягати спільніх цілей щодо навчання і виховання дітей з психофізичними порушеннями;
4. сформувати у студентів професійні компетентності щодо організації та планування логопедичної і методичної роботи у різних типах установ Міністерства освіти і науки, соціального забезпечення та закладах Міністерства охорони здоров'я;

5. сприяти формуванню відповідального ставлення до ролі фахівця спеціальної освіти, прагнення поповнювати свої знання, підвищувати професійну майстерність, уміння навчати дітей з психофізичними порушеннями (залежно від нозології) у навчально-виховному, реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації навчально-виховної діяльності на рівні сучасних вимог до компетентності спеціаліста.

Передумови для вивчення дисципліни: «Теорія і методика виховання дітей з вадами розвитку», «Логопедія з методикою роботи», «Мовленнєві та сенсорні системи та їх порушення» та ін.

Міждисциплінарні зв'язки з курсами : психологія, основи генетики, педагогіка.

4. Результати навчання

За результатами вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

Знати:

- предмет і завдання курсу;
- види порушень мовлення та їх причини;
- особливості ігрової діяльності дітей з порушеннями мовлення;
- значення гри у розвитку дитини в цілому;
- види ігор та класифікацію ігор, які використовуються в логопедичній роботі;
- методики та форми проведення ігор в логопедичній роботі.

Вміти:

- обирати ефективні методики проведення гри та використовувати в своїй роботі (професійній діяльності);
- враховувати індивідуальні та психофізіологічні особливості дітей під час створення ігрових ситуацій;
- правильно підбирати ігри з врахуванням мовленнєвого діагнозу та етапів корекційної роботи;
- працювати над методично-дидактичним забезпеченням логопедичних занять з використанням ігрових прийомів та ігор.

Інтегральна компетентність Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклузивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційної освітньої, навчально-реабілітаційної), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК) ЗК – 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК- 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК -9. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

Фахові компетентності (СК)

СК 3. . Здатність удосконалювати власну професійну діяльність.

СК 4. Здатність супроводжувати навчально-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями розвитку в інклюзивних та інтегрованих закладах освіти.

СК 10. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення та саморозвитку.

Програмні результати ПРН

Володіє знаннями в галузі спеціальної освіти при вирішенні освітніх та науковометодичних завдань з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психологопедагогічних ситуацій.

ПРН - 1. Знати першооснови анатомії, фізіології, патології дітей з основами валеології; здатний застосовувати елементи теоретично-прикладної підготовки в професійній діяльності.

ПРН - 8. Вміти здійснити консультивну допомогу в навчанні і вихованні дітей з порушеннями мовлення з урахуванням їхніх психофізіологічних і вікових особливостей.

ПРН – 14. Здатний вчитися впродовж життя і вдосконалувати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.

5. Структура дисципліни

Денна форма навчання

Тема 1. Модуль 1.

Тема 1.1. Обстеження дитини з порушеннями мовлення.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>Тема 1. Обстеження дитини з порушеннями мовлення.</p> <p>Характеристика функціональної та органічної (механічної) дислалії. Лінгвістична характеристика вад звуковимови за основними формами прояву (відсутність звуку, спотворення, заміна, змішування).</p>	<p>1.Бегас Л.Д. Логопедичні практикуми: Навчально-методичний посібник. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. 2016. 123 с.</p> <p>2.Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України [Електронний ресурс] Право та інноваційне суспільство : електрон. наук. вид. 2015. Режим доступу: http://apir.org.ua/ wp-content/uploads/2015/04/Bystrova.pdf</p> <p>3.Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика. Запоріжжя: Просвіта, 2008р. 230с.</p> <p>4.Бондар В.І. Спеціальна освіта в Україні: погляди в майбутнє. К., 2004.</p> <p>5.Волкова Л.С. Хрестоматия по логопедии (извлечения и тексты): учебное пособие для студентов высших и средних специальных</p>

	<p>педагогических учебных заведений. М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. 656 с.</p> <p>6.Гаврилова Н.С. Порушення фонетичного боку мовлення у дітей. Монографія. Кам'янецьПодільський: ТОВ Друк-Сервіс, 2011. 200 с.</p> <p>7.Григор'єва С., Яценюк Л. Усунення вад писемного мовлення: логопедичний практикум для дітей мол. шкільного віку. <i>Дефектологія</i>. 2007. №10.</p> <p>8.Гудал Л.Л., Миронова С.П. Теоретичні аспекти та методика подолання заїкання у молодших школярів: Навчально-методичний посібник. Хмельницький: Поділля, 2001р. 91 с.</p> <p>9.Данілавічутє Е. Рання діагностика порушень писемного мовлення. <i>Дефектологія</i>. 2004. №4.</p>
Практичне заняття (4 год.): 1.Подібність та розбіжність понять «фізіологічна дислалія», «функціональна дислалія», «органічна (механічна) дислалія», «ринолалія», «дизартрія». 2.Характеристика аномалій в будові органів мовлення, що сприяють виникненню дефектів звуковимови. 3.Принципи обстеження мовлення у дітей. Перевірка стану тонального (фізіологічного) та фонематичного слуху. 4.Зміст основних етапів послідовної корекційно-педагогічної роботи з подолання недоліків звуковимови у дітей.	<p>1. Гонеев А.Д. Основы корекционной педагогики : учебное пособие. Москва : Академия, 2004. 272 с.</p> <p>2. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики. Донецк : Лебідь, 2002 272 с.</p> <p>3. Мартинчук О. Г. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.</p> <p>4. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко К., 2006. 360 с.</p>
Завдання для самостійної роботи: Розробіть ігри для регуляції м'язового тонусу дітей- дизартриків: а) молодшого дошкільного віку; б) середнього дошкільного віку; в) старшого дошкільного віку	Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко К., 2006. 360 с.

Тема № 2. Порушення звуковимови. Дислалія

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Характеристика функціональної та органічної (механічної) дислалії. Лінгвістична характеристика вад звуковимови за основними формами прояву (відсутність звуку, спотворення, заміна, змішування).	<p>1.Березан О.І. Основи дитячої нейропсихопатології. Полтава : РА «Бойко», 2006. 112с.</p> <p>2.Берник Т.Л. До проблеми історії вивчення логопедичної допомоги дітям України. <i>Дефектологія</i>. 2003. № 2. С. 52-55.</p> <p>3.Журавльова навчити дитину правильно вимовляти звуки. Харків.: Видавничий дім</p>

	<p>Школа, 2006. 112с.</p> <p>4.Ілляшенко Т.Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічом у реабілітаційному центрі (Дошкільний і молодший шкільний вік). К.: Ніка-Центр, 2003. 155с. 15.</p> <p>5.Ілляшенко Т.Д. Як навчати дітей з порушеннями психофізичного розвитку. К.: Ніка-Центр, 2003. Інформаційні ресурси</p> <p>6.Колишкін О.В. Педагогічна деонтологія вчителя-дефектолога. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 429–437. 21.</p> <p>7.Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.</p>
<p>Практичне заняття (4 год.):</p> <p>1. Дислалія. Рівні порушення вимови.</p> <p>2. Корекційна робота при дислалії.</p> <p>3. Види і форми ігор для дітей дошкільного віку з дислалією.</p>	<p>1. Гонеев А.Д. Основы корекционной педагогики : учебное пособие. Москва : Академия, 2004. 272 с.</p> <p>2. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики. Донецк : Лебідь, 2002 272 с.</p> <p>3. Мартинчук О. Г. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.</p> <p>4. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко – К., 2006. – 360 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>Складіть конспект логоритмічного заняття для дітей старшого дошкільного віку з фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення</p> <p>Опрацювати статтю.</p>	<p>Онищенко Т. Дитяча гра в історії розвитку дошкільного виховання на Україні. <i>Шлях освіти</i>. 2000. №2. С. 53-56.</p>

Тема № 3. Методика логопедичного впливу при дислалії

Перелік питань/завдань, що виносиТЬся на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>Прийоми корекції звуковимови, що використовуються в логопедичній практиці. Порядок виправлення фонем, що вимовляються неправильно, у випадках складного порушення звуковимови. Методика логопедичного впливу при дислалії.</p>	<p>Березан О.І. Основи дитячої нейропсихопатології. Полтава : РА «Бойко», 2006. 112с.</p> <p>Берник Т.Л. До проблеми історії вивчення логопедичної допомоги дітям України. <i>Дефектологія</i>. 2003. № 2. С. 52-55.</p> <p>Журавльова навчити дитину правильно вимовляти звуки. Харків.: Видавничий дім Школа, 2006. 112с.</p> <p>Ілляшенко Т.Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічом у</p>

		<p>реабілітаційному центрі (Дошкільний і молодший шкільний вік). К.: Ніка-Центр, 2003. 155с. 15.</p> <p>Іляшенко Т.Д. Як навчати дітей з порушеннями психофізичного розвитку. К.: Ніка-Центр, 2003. Інформаційні ресурси</p> <p>Колишкін О.В. Педагогічна деонтологія вчителя-дефектолога. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 429–437. 21.</p> <p>Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.</p>
Практичне заняття (6 год.): 1.Методика корекції сигматизмів та парасигматизмів свистячих звуків. 2.Методика корекції сигматизмів та парасигматизмів шиплячих звуків 3.Методика корекції ламбдацізмів та параламбдацізмів. 4.Методика корекції ротацизмів та пааротацизмів. 5.Методика корекції йотацизмів, капацизмів, гамацизмів, хітізмів.		<p>1. Гонеев А.Д. Основы корекционной педагогики : учебное пособие. Москва : Академия, 2004. 272 с.</p> <p>2. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики. Донецк : Лебідь, 2002 272 с.</p> <p>3. Мартинчук О. Г. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.</p> <p>4. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко– К., 2006. – 360 с.</p>
Завдання для самостійної роботи: Складіть конспект логоритмічного заняття для дітей старшого дошкільного віку з загальним недорозвиненням мовлення (4- й або 5- й рік 4 10 життя)		<p>Базима Н. В. Формування мовленнєвої активності у дітей з аутистичними порушеннями старшого дошкільного віку : автореф. дис..... канд. пед. наук : Базима Н. В. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ, 2014. -20 с.</p> <p>Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко– К., 2006. – 360 с.</p>

Тема 4. Дизартрія. Принципи виявлення та прийоми обстеження дітей з дизартрією.

Перелік питань/завдань, що виносиТЬся на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Порівняння дизартрії з іншими вадами звуковимови. Механізми порушень при дизартрії. Форми дизартрії. Псевдобульбарна дизартрія. Гіперсалівація. Стан артикуляційної моторики, голосової функції при псевдобульбарній дизартрії. Вади звуковимови при дизартрії. Методика	Березан О.І. Основи дитячої нейропсихопатології. Полтава : РА «Бойко», 2006. 112с. Берник Т.Л. До проблеми історії вивчення логопедичної допомоги дітям України. <i>Дефектологія</i> . 2003. № 2. С. 52-55. Журавльова навчити дитину правильно вимовляти звуки. Харків.: Видавничий дім Школа, 2006. 112с. Іляшенко Т.Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічем у

логокорекційної роботи при дизартрії.	<p>реабілітаційному центрі (Дошкільний і молодший шкільний вік). К.: Ніка-Центр, 2003. 155с. 15.</p> <p>Іляшенко Т.Д. Як навчати дітей з порушеннями психофізичного розвитку. К.: Ніка-Центр, 2003. Інформаційні ресурси</p> <p>Колишкін О.В. Педагогічна деонтологія вчителя-дефектолога. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 429–437. 21.</p> <p>Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.</p>
<p>Практичне заняття (4 год.):</p> <p>1. Дизартрія: суть, прояви, класифікація.</p> <p>2. Особливості обстеження дітей з дизартричними порушеннями.</p> <p>3. Особливості відновлювальної роботи з дітьми з дизартричними порушеннями.</p> <p>4. Нейрофізіологічна реабілітація дітей з ДЦП.</p>	<p>1. Гонеев А.Д. Основы корекционной педагогики : учебное пособие. Москва : Академия, 2004. 272 с.</p> <p>2. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики. Донецк : Лебідь, 2002 272 с.</p> <p>3. Мартинчук О. Г. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.</p> <p>4. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко – К., 2006. – 360 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи:</p> <p>Дібрать корекційно-розвивальні вправи в корекційній роботі із заїкуватими дітьми. Підготуйте розгорнутий конспект заняття з логоритміки для дітей з невротичною формою заїкання.</p>	<p>Соловей О. А. Корекція заїкання у дітей старшого дошкільного віку засобами арттерапії / О. А. Соловей // Сучасні проблеми практичної психології у Волинському регіоні : матеріали VII наук.-практ. семінару,Луцьк, 25 жовт. 2012 р. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки [та ін.] ; [за заг. ред. М. І. Мушкевич]. - Луцьк, 2012. - С. 49-51.</p>

Тема 5. Ринолалія. Вплив вроджених розщелин губи та піднебіння на розвиток дитини

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.):</p> <p>Визначення ринолалії як мовленнєвого розладу. Форми ринолалії. Механізм утворення ротових та носових звуків при відкритій ринолалії. Порівняння з механізмом формування звуків у нормі. Причини вродженої та набутої відкритої ринолалії. Приклади дефектів будови артикуляційного апарату. Характеристика</p>	<p>1. Березан О.І. Основи дитячої нейропсихопатології. Полтава : РА «Бойко», 2006. 112с.</p> <p>2. Берник Т.Л. До проблеми історії вивчення логопедичної допомоги дітям України. Дефектологія. 2003. № 2. С. 52-55.</p> <p>3. Журавльова навчити дитину правильно вимовляти звуки. Харків.:</p>

<p>розщелини губ та піднебіння. Диференціація розщелин повних та часткових. Розщелина язичка м'якого піднебіння. Порушення дихальної функції у дітей з вродженою патологією піднебіння. Порушення у дітей з розщелинами губи та піднебіння голосової функції. Вплив на формування звуковимови вродженої розщелини піднебіння. Формування імпресивного мовлення дітей з ринолаією. Вроджені щілини та їх вплив на психофізичний розвиток дитини. Розлади голосу при ринолалії. Методика логопедичного впливу.</p>	<p>Видавничий дім Школа, 2006. 112с. 4. Ілляшенко Т.Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічом у реабілітаційному центрі (Дошкільний і молодший шкільний вік). К.: Ніка-Центр, 2003. 155с. 15. 5. Ілляшенко Т.Д. Як навчати дітей з порушеннями психофізичного розвитку. К.: Ніка-Центр, 2003. Інформаційні ресурси 6. Колишкін О.В. Педагогічна деонтологія вчителя-дефектолога. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 429–437. 21. 7. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.</p>
<p>Практичне заняття (2 год.): 1. Класифікація ринолалій, основні форми. 2. Медична допомога дітям з ринолалією. 3. Логокорекційна робота з подолання ринролалії.</p>	<p>1. Гонеев А.Д. Основы корекционной педагогики : учебное пособие. Москва : Академия, 2004. 272 с. 2. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики. Донецк : Лебідь, 2002 272 с. 3. Мартинчук О. Г. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с. 4. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко – К., 2006. – 360 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: Підготуйте та розробіть вправи з використанням засобів логоритміки: - вправи на розвиток дихання, голосу і артикуляції; - вправи на регуляцію м'язового тонусу; - вправи, що активізують увагу; - мовленнєві вправи без музичного супроводу; - заключні вправи. Опрацювати статтю.</p>	<p>Рібцун Ю. В. Організація та проведення у логопедичній групі ігор з правилами / Ю. В. Рібцун // Сучасні проблеми логопедії та реабілітації : матер. I Всеукр. наук.-практ. конф., 7–8 лютого 2012 р., м. Суми. – Суми : Вид-во СудДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. – С. 47–53.</p>

Тема 6. Особливості обстеження та корекції мовлення дитини з ФФНМ

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Вплив порушені фонематичного слуху на мовленнєвий розвиток дитини. Організація роботи з дітьми з ФФН.</p>	<p>1. Березан О.І. Основи дитячої нейропсихопатології. Полтава : РА «Бойко», 2006. 112с. 2. Берник Т.Л. До проблеми історії</p>

	<p>вивчення логопедичної допомоги дітям України. Дефектологія. 2003. № 2. С. 52-55.</p> <p>3. Журавльова навчити дитину правильно вимовляти звуки. Харків.: Видавничий дім Школа, 2006. 112с.</p> <p>4. Ілляшенко Т.Д. Корекція психосоціального розвитку дітей з церебральним паралічом у реабілітаційному центрі (Дошкільний і молодший шкільний вік). К.: Ніка-Центр, 2003. 155с. 15.</p> <p>5. Ілляшенко Т.Д. Як навчати дітей з порушеннями психофізичного розвитку. К.: Ніка-Центр, 2003. Інформаційні ресурси</p> <p>6. Колишкін О.В. Педагогічна деонтологія вчителя-дефектолога. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 429–437. 21.</p> <p>7. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.</p>
<p>Практичне заняття (2 год.): Методика логокорекційнох роботи з дітьми з ФФНМ.</p> <p>Організація ігрової діяльності з дітьми з ФФНМ.</p>	<p>1. Гонеев А.Д. Основы корекционной педагогики : учебное пособие. Москва : Академия, 2004. 272 с.</p> <p>2. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики. Донецк : Лебідь, 2002 272 с.</p> <p>3. Мартинчук О. Г. Основи корекційної педагогіки : навч.-метод. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 288 с.</p> <p>4. Рібцун Ю. В. Дошкільнятко: корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : навч.-метод. посіб. К., 2014. 238 с.</p> <p>Рібцун Ю. В. Корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з ФФНМ. К. : Педагогічна думка, 2014. 239 с.</p> <p>5. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко – К., 2006. – 360 с.</p>
<p>Завдання для самостійної роботи: Розробити план-конспект логопедичного заняття з дитиною з ФФНМ.</p>	<p>Мамерчук А. С. Дидактичний матеріал для виправлення мовленнєвих недоліжків: навчальний посібник для вчителів логопедів, вчителів є вихователів шкіл та</p>

	дитсадкъв / А. С. Мамерчук. – К. : Райдуга, 2005. – 403 с.
--	--

Тема 7: Загальний недорозвиток мовлення. Алалія у дітей.

Перелік питань/завдань, що виносяться на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Визначення станів «затримка мовленнєвого розвитку» та «мовленнєвий недорозвиток». Характеристика загального недорозвитку мовлення у дітей. «Алалія», «аграматизм», «комунікація», «парафразія», «інфантілізм», «експресивне мовлення», «кімпресивне мовлення». Визначення причин відставання у дітей формування словника та граматичної будови мови; хвороби, що можуть викликати недорозвиток мовлення; помилки у вихованні дитини. Зміст поняття «Загальний недорозвиток мовлення I рівня». Психолого - педагогічна характеристика дітей із «Загальним недорозвитком мовлення II рівня». Зміст поняття «Загальний недорозвиток мовлення III рівня». Зміст поняття «Загальний недорозвиток мовлення IV рівня». Визначення алалії. Час виникнення, причини, локалізація, механізм, основні форми порушення. Коротка характеристика основних форм алалії. Характеристика особистісних особливостей дитини з алалією. Методика логопедичного впливу.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Мовні ігри. Дидактичні ігри. Методичне забезпечення/ (електронний ресурс) // https://naurok.com.ua/movni-igri-didaktichni-igri-metodichne-zabezpechennya-17733.html Онищенко Т. Дитяча гра в історії розвитку дошкільного виховання на Україні. //Шлях освіти. 2000. №2. С. 53-56. Рібцуn Ю. Використання ігрових прийомів у розвитку артикуляційної моторики молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. Рібцуn // Дефектологія. - 2008. - № 1. - С. 11-13. Рібцуn Ю. Ігри з кольором як засіб корекції ФФНМ у дітей середнього дошкільного віку / Ю. Рібцуn // Дефектологія. - 2008. - № 4. - С. 13-17. Сушкова Г. Ігри зі словесним супроводом для дітей з вадами зору //Дошкільне виховання. 2002. №4. С.20-21. Сюжетно-ролевые игры дошкольников. /Н. А. Бойко и др. - К.: Рад. школа, 1982.- 112 с. 13.
<p>Практичне заняття (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Причини, механізми ЗНМ. Диференціальна діагностика ЗНМ. Комплексне обстеження дітей із ЗНМ. Методика корекційно-педагогічної роботи при ЗНМ. Класифікація алалій : моторна, сенсорна алалія. Обстеження дітей з алалією. <p>Диференційна діагностика алалії.</p> <ol style="list-style-type: none"> Особливості логопедичної роботи з подолання алалії. 	<ol style="list-style-type: none"> Трофименко Л. І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс. К.: «Актуальна освіта». 2007. 120 с Шеремет М.К. Логопедія. К.: Видавничий дім «Слово». 2014. 672 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: Розробіть поради педагогам щодо використання логоритмічних ігор. Опрацювати статтю.</p>	<p>Рібцуn Ю. В. Братики-автомобілі : багатоваріативна дидактична гра з мовленнєвими завданнями для дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку із ЗНМ (ІІІ рівень) і ФФНМ /</p>

Тема 8. Методика логопедичного впливу при афазії.

Перелік питань/завдань, що виносиТЬся на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (2 год.): Визначення афазії у дітей. Час виникнення, причини, локалізація, механізм, основні форми порушень. Коротка характеристика основних форм афазії. Характеристика особистісних особливостей дитини з афазією.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Березан О.І. Основи дитячої нейропсихопатології. Полтава : РА «Бойко», 2006. 112с. Берник Т.Л. До проблеми історії вивчення логопедичної допомоги дітям України. <i>Дефектологія</i>. 2003. № 2. С. 52-55. Журавльова навчити дитину правильно вимовляти звуки. Харків.: Видавничий дім Школа, 2006. 112с. Ілляшенко Т.Д. Як навчати дітей з порушеннями психофізичного розвитку. К.: Ніка-Центр, 2003. Інформаційні ресурси Колишкін О.В. Педагогічна деонтологія вчителя-дефектолога. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 429–437. 21. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. К.: Педагогічна думка, 2007. 458 с.
<p>Практичне заняття (2 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Афазія. Класифікація афазій. Методика відновлювальної роботи при задніх формах афазії Особливості логопедичної роботи при моторних формах афазії. Методика відновлювальної роботи при передніх формах афазії. 	<ol style="list-style-type: none"> Логопсихологія : Навчальний посібник / За ред. Коноплястої С. Ю. – К. : Академія, 2010. – 293 с. Шеремет М.К. Логопедія. К.: Видавничий дім «Слово». 2014. 672 с.
<p>Завдання для самостійної роботи: Розробити методичні рекомендації до організації навчальної та виховної діяльності дітей з порушенням мовлення.</p>	Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко – К., 2006. – 360 с.

Тема 9. Структура та прояви заїкання.

Перелік питань/завдань, що виносиТЬся на обговорення/опрацювання	Рекомендовані джерела, допоміжні матеріали та ресурси
<p>Лекція (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Порушення моторної, емоційно-вольової сфер та довільної поведінки дошкільників та молодших школярів із заїканням. Особливості використання засобів логоритміки під час подолання заїкання: <ol style="list-style-type: none"> невротичної форми; неврозоподібної форми. Етапи логоритмічної роботи при заїканні. Загальна характеристика. Методика логоритмічної роботи з дітьми із невротичною формою заїкання. Методика логоритмічної роботи з дітьми із неврозоподібною формою заїкання. Особливості застосування методів та прийомів під час корекції мовленнєвої та рухової сфери у дітей з різними формами заїкання. 	<ol style="list-style-type: none"> Белякова Л. И., Дьякова Е. А. Логопедия. Заикание. — М.: В. Секачев, Издательство ЕКСМО-Пресс, 2001. — 320с. Логопедия: Учебник для студентов дефектол. фак. пед. вузов / Под ред. Л.С. Волковой, С.Н. Шаховской . — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1998. — 680 с. Логопедія : Підручник / За ред. М. К. Шеремет. – К. : Слово, 2010. – 672 с. Хрестоматия по логопедии: В 2 т. /Под ред. Л. С. Волковой и В. И. Селивёрстова. – М.: ВЛАДОС, 1997.
<p>Практичне заняття (4 год.):</p> <ol style="list-style-type: none"> Методика обстеження дітей із заїканням. Етапи логопедичного обстеження. Методика збору та вивчення амнестичних даних. Методика обстеження мовлення та моторики. Методика вивчення психологічних особливостей зайкуватого. Психолого-педагогічне заключення. Методичні системи реабілітації дошкільників із заїканням 	<ol style="list-style-type: none"> Ефименкова Л. Н. Коррекция устной и письменной речи учащихся начальных классов. – М.:ВЛАДОС, 2001. – 336с. Літовченко О.В. Літовченко О. В. Профілактика і корекція затяжних форм заїкання у дітей: навчально-методичний посібник. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2018, 240 с Літовченко О.В. Сучасні підходи до комплексної психокорекційної роботи з подолання заїкання у дошкільників. <i>Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky.2019.Bun.3.</i> Седова Н. В., Царапкина О. Ю., Шувалова М. К. Методика коррекции заикания у детей 4–6 лет. Молодой ученый. 2016. №10. С. 535–538.
<p>Завдання для самостійної роботи: Розробити план-конспект логопедичного заняття</p>	Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник / М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко– К., 2006. – 360 с.

Тема 10. Комплексна оцінка (КО) дітей з ООП. Логопедичне обстеження як складова КО розвитку дитини.

Перелік питань/завдань, що виносиТЬся	Рекомендовані джерела, допоміжні
---------------------------------------	----------------------------------

на обговорення/опрацювання	матеріали та ресурси
Лекція (2 год.): Підготовка до проведення КО. Збір і вивчення даних, наданих батьками для проходження КО. Оформлення логопедичного висновку КО. Діти з тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ) в закладах ЗЗСО та ЗДО.	Логопедія : Підручник / За ред. М. К. Шеремет. – К. : Слово, 2010. – 672 с. Лупінович С.М. Довідник вчителя-логопеда. Запоріжжя, 2007. 127 с.
Практичне заняття (4 год.): 1.Комплексна оцінка (КО) дітей з ООП. Логопедичне обстеження як складова КО розвитку дитини. 2.Підготовка до проведення КО. Збір і вивчення даних, наданих батьками для проходження КО. 3. Оформлення логопедичного висновку КО. 4. Організація інклузивного навчання дітей з ТПМ.	1.Лупінович С.М. Довідник вчителя-логопеда. Запоріжжя, 2007. 127 с. 2.Організаційно-методичні засади діяльності інклузивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред.М.А. Порошенко та ін. Київ : 2018. 252 с. 3.Теорія і практика інклузивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. Проект «Підтримка інклузивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.
Завдання для самостійної роботи: Підготуйте доповідь для батьків на тему: «Кінезітерапія в системі відновлювального навчання у осіб з афазією» Випишіть у словник визначення термінів (рух, рухове уміння, рухова навичка, психомоторний розвиток, ритм, музично-ритмічне відчуття, музично-ритмічне виховання, кінезітерапія, лікувальна ритміка, логоритміка).	Ігри в логопедичній роботі з дітьми: Посібник для логопедів і вихователів дитсадків Під. Ред. В.І. Селіверстова. - 3-е изд. М: Просвітництво, 1981.192 с. Ісайкова Н. Пальчикові вправи та картинки. <i>Палітра педагога</i> . 2003. №1. С. 28-31.

Тематика індивідуальних завдань

1. Провести обстеження мовленнєвого розвитку дитини, що зайкається.
2. Заповнити мовну картку на трьох дітей (з ФФН, ДЦП (бульбарна форма), відкритою формою ринолалії).
3. Скласти «Поради батькам дітей з дислалією».
4. Скласти «Поради батькам дітей дизартрією».
5. Скласти «Поради батькам дітей з ринолалією».
6. Скласти «Поради батькам дітей з алалією».
7. Скласти «Поради батькам дітей з афазією».

Питання до екзамену з курсу «Логопедичний практикум»

- 1 Окресліть особливості мовленнєвого розвитку дитячого мовлення у різні вікові періоди.
2. Проаналізуйте дії логопеда при виявленні патології артикуляційного апарату.
3. Охарактеризуйте таблицю класифікації голосних звуків за М. Савченко.
4. Охарактеризуйте клініко-педагогічну класифікацію порушень мовлення.
5. Дайте характеристику класифікації мовленнєвих порушень.

6. Методи логопедичного впливу.
7. Порушення голосу. Афонія і дисфонія. Причини, механізми, класифікація порушень голосу.
8. Дислалія. Види дислалій.
9. Ринолалія (відкрита, закрита, змішана ринолалія). Визначення, форми.
10. Визначення дизартрії. Клініко – психологічна характеристика дітей з дизартрією.
11. Класифікація дизартрій (бульбарна, псевдобульбарна, екстрапірамідна (або підкіркова), мозочкові (кіркова). Симптоматика дизартрій.
12. Порушення темпу мовлення (брадилалія, тахілалія). Визначення, класифікація.
13. Симптоматика дислексії.
14. Алалія. Причини, симптоматика. Види алалій.
15. Симптоматика дисграфії.
16. Методика логопедичної роботи по подоланню порушень писемного мовлення.
17. Форми афазій (за О.Р.Лурією): акустико-гностична, акустикомнестична, семантична і аферентна моторна афазія, еферентна моторна афазія і динамічна афазія. Дати визначення.
18. Дислексія. Види і форми дислексії.
19. Дисграфія. Класифікація дисграфії.
20. Основні етапи корекційно-педагогічної роботи при дизартрії.
21. Характеристика різних форм дизартрій.
22. Відкрита ринолалія: визначення, характеристика.
23. Закрита ринолалія: визначення, характеристика.
24. Методика корекційної роботи при ринолалії.
25. Методика логопедичного впливу при дислалії.
26. Диференціація вимови звуків С-Ш.
27. Диференціація вимови звуків З-Ж.
28. Диференціація вимови звуків С-З.
29. Диференціація вимови звуків Ш-Ж.
30. Диференціація вимови свистячих і шиплячих звуків.
31. Зондовий масаж при дизартріях.
32. Недоліки вимови –Ч,-Щ- [ШЧ]. Прийоми постановки звуків.
33. Застосування логопедичних зондів при постановці звуків у дітей.
34. Недоліки вимови звуків К, Г, Х. Прийоми постановки.
35. Недоліки вимови звука – Й – у дітей. Прийоми постановки.
36. Недоліки вимови звуків –Р,-Р'-(ротацизм, пааротацизм). Прийоми постановки звуків.
37. Недоліки вимови звуків –Л-, -Л'- (ламбдацізм, параламбдацізм) Прийоми постановки.
38. Недоліки вимови звуків –С-,-С'-(сигматизм, парасигматизм). Прийоми постановки.
39. Недоліки вимови звуків –З-,-З'- . Прийоми постановки.
40. Диференціація звуків Р-Л.
41. Артикуляційні вправи для язика, їх призначення. Навести приклади.
42. Артикуляційні вправи для губ, їх призначення. Навести приклади.
43. Дихальні вправи: мета застосування.
44. Розвиток дрібної моторики рук. Зв'язок із розвитком мовленнєвих процесів.
45. Формування навичок звуко-буквеного аналізу.
46. Використання логопедичних ігор для формування фонематичних процесів у дітей.
47. Використання віршів, загадок, скромовок для автоматизації звуків.
48. Диференціація глухих і дзвінких приголосних звуків.
49. Диференціація твердих і м'яких приголосних звуків.
50. Використання казок, оповідань для формування комунікативних умінь і навичок.
51. Дайте визначення поняття заїкання. Назвіть причини заїкання.
52. Опишіть основні завдання корекційних занять з ринолалії.
53. Дайте визначення поняття афазія. Симптоматика, механізми та класифікація даного порушення.

54. Назвіть причини, механізми виникнення голосових порушень. Класифікація порушень голосу.
55. Охарактеризуйте традиційний підхід до подолання вад звуковимови (автоматизація та диференціація звуків).
56. Дайте визначення поняття алалія. Причини, симптоматика і механізми алалії.
57. ЗНМ: характеристика, логокорекційна робота.
58. Дайте характеристику порушенням темпу мовлення.
59. Проаналізуйте принцип системного підходу при діагностиці мовленнєвих порушень.
60. Особливості організації і проведення логопедичного масажу в логопедичній практиці.

6. Політика курсу

Політика щодо відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних і семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використував надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Політика академічної добросесності

Студенти мають дотримуватись правил академічної добросесності відповідно до «Кодексу академічної добросесності в ІДГУ». Наявність академічного plagiatu в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи чи іспиту є підставою для досрокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

7. Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю

Модульна контрольна робота проводиться у формі тестових завдань, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з теоретичних основ курсу, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі роботи в умовах інклузії.

Форма підсумкового контролю

Залік (проводиться у письмовій формі за тестовими технологіями).

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Залік

Максимальна	70 балів (поточний контроль) –	30 балів (проміжний)
--------------------	---------------------------------------	-----------------------------

кількість балів	середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-балльну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.
----------------	--

8.1. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Підготовка дидактичного матеріалу	5
Конспект передмежерел	5
Підготовка повідомлення (доповіді)	5

Критеріями оцінювання *дидактичного матеріалу (вправ тощо)* є вміння студента доцільно добирати дидактичний матеріал відповідно до поставленої мети.

Критеріями оцінювання роботи з *передмежерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *повідомлення (доповіді)* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрашування теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Викладач

Талмач Ю. Б.

(підпись)

Затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти
протокол № 10 від «10» 05 2020 р.

Завідувач кафедри

Іванова Д. Г.